

EXPERTISECENTRUM PENSIOENRECHT

Voorontwerp van Wet algemeen pensioenfonds

reactie van het Expertisecentrum Pensioenrecht Vrije Universiteit Amsterdam

mr. Ivor Witte

Samenvatting

Op 23 januari 2014 is een voorontwerp van Wet algemeen pensioenfonds (verder: Voorontwerp) openbaar gemaakt. Het Voorontwerp regelt de invoering van een algemeen pensioenfonds, een pensioenfonds dat in beginsel een pensioenregeling voor willekeurig welke werkgever kan uitvoeren.

Volgens de huidige wetgeving mogen pensioenfondsen alleen binnen een bepaald domein de pensioenregeling van werkgevers die binnen dat domein vallen uitvoeren. Dit staat bekend als de domeinafbakening; een pensioenfonds werkt uitsluitend voor een gesloten groep van werkgevers. De domeinafbakening is een onderdeel van de taakafbakening, de afbakening tussen het werkgebied van verzekeraars enerzijds en pensioenfondsen anderzijds. Deze taakafbakening dient om oneerlijke mededinging tussen pensioenfondsen en verzekeraars te voorkomen en om pensioenfondsen hun eigen sociale taak te kunnen laten uitvoeren.

De domeinafbakening gaat niet gelden voor het Algemeen pensioenfonds (Apf). Daardoor kan het Apf werken voor een open groep van werkgevers. Tegelijkertijd kwalificeert het Voorontwerp het Apf als een pensioenfonds, zodat op het Apf de eisen van de Pensioenwet van toepassing zijn. Voor een verzekeraar gelden de eisen van de Wet op het financieel toezicht. Deze twee elementen, het Apf valt onder de eisen van de Pensioenwet maar kan voor iedere werkgever de pensioenregeling uitvoeren, staan centraal bij de toetsing van het Voorontwerp aan de taakafbakening.

De taakafbakening heeft een interne werking, tussen pensioenfondsen onderling, en een externe werking, tussen pensioenfondsen en verzekeraars. Bij de interne werking gaat het om grensgeschillen tussen het Apf en een ondernemingspensioenfonds dan wel een bedrijfstakpensioenfonds. Door het ontbreken van de eis van domeinafbakening vergroot het invoeren van het Apf de kans op grensgeschillen.

Het invoeren van het Apf leidt verder tot een nieuwe situatie wat betreft vrijstelling van een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds wegens onvoldoende beleggingsrendement. Dat is zowel voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen als voor verzekeraars van belang. Hetzelfde geldt voor de (veronderstelde) rol die het Apf gaat spelen ten aanzien van vrijwillige aansluitingen bij bedrijfstakpensioenfondsen. Wat betreft de taakafbakening met verzekeraars spelen ook mogelijk mededingingsrechtelijke vragen een rol, evenals de vraag of het Apf een eigen sociale taak uitvoert, zoals vereist door de regels van de taakafbakening.

Bij dit alles komt dat aanvullende eisen vanuit het toezicht met het oog op de taakafbakening slechts beperkt mogelijk zijn, door de opzet van het toezicht en het systeem van de Pensioenwet.

De conclusie is dan dat niet vaststaat of een Apf zonder de eis van domeinafbakening voldoet aan de noodzakelijk geachte mate van solidariteit.

Met het oog op die conclusie is de aanbeveling aan de wetgever om grondig te toetsen of er aanvullende maatregelen nodig zijn om het Apf voldoende solidair te laten zijn. Verder is het aan te bevelen om het invoeren van het Apf niet losstaand te beschouwen. Het invoeren van het Apf heeft raakvlakken met de (lopende discussie over de) verplichtstelling. Eveneens is de (lopende discussie over de) toekomstige productvoering door pensioenfondsen en verzekeraars, de mogelijke introductie van voorwaardelijke pensioenaanspraken en pensioenrechten ('reële ambitieovereenkomst'), van belang. Ook daarom verdient nader onderzoek naar alternatieven voor het Apf zoals dat nu is voorgesteld aanbeveling, niet in de laatste plaats het gaan toepassen van de IORP-richtlijn op verzekeraars voor zover die pensioenovereenkomsten uitvoeren.

Expertisecentrum Pensioenrecht *Vrije Universiteit Amsterdam*

mr. Ivor Witte

m.: 06 51 78 19 37

e.: i.witte@vu.nl

Bijlage

Expertisecentrum Pensioenrecht *Vrije Universiteit Amsterdam*

Het Expertisecentrum Pensioenrecht van de Vrije Universiteit Amsterdam doet onafhankelijk onderzoek en geeft advies op het brede terrein van het pensioenrecht. Daarnaast organiseert het centrum studiebijeenkomsten en cursussen over onder meer de onderzoeksresultaten. Het Expertisecentrum Pensioenrecht onderhoudt een (internationaal) netwerk waarin onderzoekers en partners regelmatig met elkaar van gedachten wisselen en onderzoeksplannen ter discussie stellen.

Bij het Expertisecentrum Pensioenrecht werken diverse wetenschappelijk medewerkers, veelal verbonden aan de rechtenfaculteit van de Vrije Universiteit. Het centrum wordt ondersteund door een Raad van Advies, samengesteld uit een aantal externe partners.

Het Expertisecentrum Pensioenrecht staat onder leiding van prof. dr. Erik Lutjens.

Contact

Prof. dr. Erik Lutjens

Hoogleraar Pensioenrecht

De Boelelaan 1077 - Initium
1081 HV Amsterdam

t.: 020 59 86 268
m. 06 52 41 84 08
e.: e.lutjens@vu.nl

